

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 8 februari 1926 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, m. m.

I en den 7 januari 1926 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 36, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga följande

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.¹

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skola, 22 § 2 mom. i nedan angiven del, erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer	22	0.8	—	26	4	—
Cigarrcigarretter	29	0.4	—	32	2	—
Cigarretter	44	0.2	—	39	1	—
Röktobak	39	—	1	39	—	1.50
Tuggtobak	29	—	1	39	—	1.50
Snus	37	—	0.50	39	—	1.50

¹ Senaste lydelse, se 1924: 245.

I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarreigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt uppgår till högst 3.3 gram.

22 §.

2 mom. För tobaksvara, importerad till tullinlandet enligt denna paragraf, skall erläggas en licensavgift, som utgöres av den å varan enligt 18 § belöpande skatt ävensom av ett belopp, motsvarande vad monopolets utövare för täckande av sina omkostnader samt vinst pålägger tobaksvara med samma priskurantpris eller i fall, som avses i fjärde stycket av detta moment, med samma värde. Nämda belopp må ej överstiga 10 procent av varans priskurantpris eller värde.

Till — — — avgift.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1926.

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffa överenskommelse om ändring i det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag:

»Emellan svenska staten samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet är överenskommelse träffad därom att § 8 femte stycket i kontraktet den 12 februari 1915 skall erhålla följande ändrade lydelse:

I övrigt må, sedan utdelning verkstälts å preferensaktierna med 7 procent och å stamaktierna med 13 procent, avsättning äga rum till vinstregleringsfond samt, efter det vinstregleringsfonden uppgått till 5,000,000 kronor, jämväl till andra fonder.»

Beträffande vad föredragande departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anført till motivering för förslagen m. m. får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas här nedan, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Utskottet.

Propositionens innehåll.

Föreliggande proposition upptager i huvudsak två särskilda spørsmål. Så föreslås dels en höjning av den å tobaksvaror utgående värdeskatten och i samband härmed en reglering nedåt av den å importerad tobaksvara utgående licensavgiften dels ock ändrade grunder för aktiebolaget svenska tobaksmonopolets rätt att disponera uppkommen vinst. Härjämte hava ett par frågor rörande önskemål inom tobakshandeln gjorts till föremål för omnämnande.

Överföring av vinst till skatt.

Äldre bestämmelser.

Statsverkets inkomster av tobakshanteringen inflöto före den 1 juli 1924 — bortsett från den kronoskatt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet hade att erlägga — i väsentligen tre olika former, nämligen dels såsom utdel-

ning å de staten tillhöriga samtliga stamaktierna i bolaget, dels såsom tobaksskatt, vilken utgick med belopp motsvarande vissa procent av priskurantpriset eller varans värde, och dels såsom tullavgifter; till nämnda inkomstformer kom såsom en fjärde den år 1922 införda särskilda skatten.

Genom en den 14 mars 1924 dagtecknad proposition, nr 192, framlades bland annat vissa förslag till förändringar i tobaksbeskattningen. Dessa förslag inneburo i sina huvuddrag, att tullavgifterna å såväl råtabak som färdiga tobaksvaror överfördes till en efter stycketal respektive vikt utgående skatt, i samband varmed till skydd för den svenska odlingen monopolets utövare berättigades att tillgodoföra sig ett mot råtabakstullen svarande belopp för varje inköpt kilogram av svensk tobak, att den ordinarie och den särskilda skatten sammanslogos till en efter värdet utgående procentuell skatt, att, med bibehållande i övrigt av ungefär den dåvarande sammanlagda skattebelastningen å tobak och tobaksvaror, 3 procent av totalomsättningens belopp överfördes från vinst till skatt, i samband varmed den i licensavgiften ingående andelen till monopolbolaget, som då utgick med 18 procent av priskurantpriset, begränsades till högst 14 procent av samma pris, att skattesatserna de olika varuslagen emellan så avvägs, att med utgångspunkt från den dåvarande skattebelastningen den föreslagna överföringen av vinst till skatt i huvudsak drabbade röktoak, som då var lågt beskattad och som visat den ojämförligt kraftigaste omsättningen, samt därefter i fallande skala snus, cigarretter, tuggtobak och cigarrer, samt att den sedan år 1922 införda merbelastning, som utöver tullen åvilade de importerade varorna, bibehölls, ehuru med någon jämkning nedåt. Vidare föreslogs ingående av avtal med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet om tillägg till det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av svenska statens tobaksmonopol. Enligt punkt 5 av detta tilläggsavtal skulle det åligga bolaget att vid fastställandet av tobaksvaras priskurantpris så avväga den del av belastningen, som avsåge att lämna vinst å rörelsen, att vinsten därvid icke beräknades högre än som vore erforderligt för beredande åt bolaget av skälig inkomst å rörelsen.

Till grund för den i propositionen nr 192 till 1924 års riksdag föreslagna överföringen av viss vinst till skatt uttalade dåvarande departementschefen, att den inkomst, som staten ville erhålla ur tobakshanteringen, för framtiden borde i större utsträckning än som skett uttagas i form av skatt, medan utdelningen å såväl stamaktie- som preferensaktiekapitalet borde kunna icke oväsentligt nedsättas. Den föreslagna överföringen förutsågs dock bliva otillräcklig för nedbringande av vinsten till skäligt belopp i förhållande till aktiekapitalet, och det förutsattes, att efter vunnen erfarenhet rörande vinstöverföringens verkningar ytterligare sådan överföring skulle bliva vidtagen genom åtgärder från statsmakternas sida.

Bevillningsutskottet vid 1924 års riksdag tillstyrkte i betänkande nr 35 de av Kungl. Maj:t i propositionen nr 192 framlagda förslagen. Ett par

1924 års om-
läggning av
tobaksbe-
skattningen.

uttalanden av bevillningsutskottet i nämnda betänkande torde här böra återgivas.

Beträffande ett motionsvis framfört yrkande om uteslutande av punkt 5 i förslaget till tilläggskontrakt med monopolbolaget rörande vinstens beräkning vid fastställandet av tobaksvaras priskurantpris kunde utskottet icke dela motionärens uppfattning. Bestämmelsen vore enligt utskottets förmenande tvärtom nödig och nyttig i syfte att till allmänhetens fromma hålla varupriserna nere vid det prisläge, som betingades av kostnaderna för varans tillverkning och försäljning, av den för varan bestämda skatten samt av skälig vinst å rörelsen. Att en sänkning av den under de senaste åren till 9 och 10 procent uppgående vinsten å preferensaktier, som vore tillförsäkrade 4 $\frac{1}{2}$ procent och hade företrädesrätt till 6 procent, vore berättigad, därom syntes icke mer än en mening kunna råda. Också hade givetvis den höga vinsten i huvudsak framkallats av onormala förhållanden. Någon fara, att icke preferensaktieägarna skulle erhålla vad de rimligen kunde begära, syntes icke föreligga. För ett med monopolbolaget i viss mån jämförligt företag, aktiebolaget vin- & spritcentralen, vore vinsträtten för preferensaktierna bestämd till 7 procent, och det syntes vara anledning antaga, att denna procentsats komme att öva inflytande vid monopolbolagets bedömande av vad som skulle enligt tilläggskontraktet anses vara skälig vinst. Utskottet kunde alltså icke tillstyrka, att riksdagen bifölle det motionsvis framförda yrkandet.

1924 års riksdag biföll, i enlighet med bevillningsutskottets hemställan, Kung. Maj:ts i propositionen nr 192 framlagda förslag samt tillkännagav detta för Kungl. Maj:t i skrivelse den 9 maj 1924, nr 150, under återopande av utskottets, av riksdagen godkända betänkande nr 35.

Författningar i ämnet utfärdades den 20 juni 1924, varjämte Kungl. Maj:t å statens vägnar samma dag med monopolbolaget träffade överenskommelse av det innehåll, som i sistberörda proposition förutsatts.

I riksstaten upptogs för budgetåret 1924—1925 tobaksskatt med 50 miljoner kronor och utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet med 9 miljoner kronor. För nämnda statsregleringsperiod utgjorde den behållna inkomsten från tobakshanteringen 51,068,382 kronor 61 öre av tobaksskatt, 1,028,690 kronor 87 öre av särskild skatt å tobaksvaror och 8,990,000 kronor såsom utdelning å stamaktierna i bolaget.

Beräkningen
av tobaks-
skatten för
budgetåret
1925—1926.

I statsverkspropositionen till 1925 års riksdag beräknades för budgetåret 1925—1926 inkomsten av tobaksskatt till 50 miljoner kronor, och såsom utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet upptogs med hänsyn till punkt 5 i tilläggsavtalet ett belopp av 6,380,000 kronor.

Bevillningsutskottet vid 1925 års riksdag yttrade sig över berörda förslag till beräkning av tobaksskatten i betänkande nr 45 (punkt 9). Med anledning av bestämmelsen i punkten 5 av tilläggsavtalet anförde utskottet: De prissänkningar å olika tobaksvaror, som av bolaget till följd av nämnda

bestämmelse vidtagits eller kunde komma att vidtagas, måste, då tobaksskatten till en del utginge i procent av priskurantpriset, medföra en minskning av statens inkomster av tobaksskatten, under förutsättning att konsumtionen ej väsentligen ökades. Det hade syntts utskottet angeläget att, därest en sådan minskning framträdde, Kungl. Maj:t redan vid början av 1926 års riksdag framlade sådant förslag om höjning av skattesatserna för tobak, som kunde erfordras för att inkomsten av tobaksskatten för budgetåret 1925—1926 skulle komma att uppgå till minst 50 miljoner kronor. Under framhållande därav hade utskottet ansett sig kunna godtaga den av Kungl. Maj:t föreslagna beräkningen av tobaksskatten.

I enlighet med bevillningsutskottets förslag beslöt 1925 års riksdag att för budgetåret 1925—1926 beräkna tobaksskatten till 50 miljoner kronor, vilket riksdagen jämte vissa andra beslut tillkännagav för Kungl. Maj:t i skrivelse den 6 juni 1925, nr 332, under åberopande av utskottets, av riksdagen godkända betänkande nr 45.

Till det vid den föreliggande propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen, med åberopande av utförda beräkningar, förklarat, att ändring av skattesatserna icke vore erforderlig i ändamål att säkerställa den beräknade inkomsten av tobaksskatten för budgetåret 1925—1926.

Propositionen.

Fullföljande de år 1924 i propositionen nr 192 framlagda och av bevillningsutskottet och riksdagen godkända riktlinjerna i frågan om överförande av vinst till skatt har i den föreliggande propositionen, i enlighet med vad monopolbolagets styrelse föreslagit, framlagts förslag om höjning av värdeskatten å alla varuslag av tobak med 4 procent samt om sänkning av maximum för den monopolbolaget tillkommande andelen av licensavgiften vid tobakshandlarnas import från 14 till 10 procent av varans priskurantpris eller värde. Berörda förslag innefattas i det vid propositionen fogade förslaget om vissa ändringar i monopolförordningen.

Rörande verkan i beskattningshänseende av detta förslag har föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet anfört bland annat följande:

»Med de förordade skattesatserna torde man hava att påräkna en inkomst av tobaksskatten av omkring 55,500,000 kronor för helt budgetår, d. v. s. omkring 5.5 miljoner kronor mera än det i riksstaten för innevarande budgetår beräknade beloppet. Å andra sidan torde utdelningen å de staten tillhöriga stamaktierna i bolaget bliva reducerad från 6,380,000 kronor till 3,770,000 kronor, och den bolaget åvilande kronoskatten kan ävenledes förväntas bliva minskad. I fråga om kronoskatten gör sig minskningen icke gällande för budgetåret 1926—1927; då inlevereras nämligen dylik skatt avseende inkomsten av 1925 års rörelse. Däremot hänför sig den utdelning, som skall tillgodokomma statsverket under nästkommande budgetår, till bolagets verksamhet under år 1926. Det måste anses vara i överensstämmelse med den tankegång, som ligger till grund för den nu föreslagna överföringen från vinst till skatt, att blivande utdelning såvitt möjligt närmar

sig den med hänsyn till de nya skattesatserna beräknade. Dessa skattesatser synas mig därför böra bringas i tillämpning snarast möjligt under innevarande år. Jag föreslår i sådant hänseende den 1 mars 1926. Vid bifall till detta förslag torde tobaksskatten för budgetåret 1925—1926 kunna beräknas giva omkring 51.7 miljoner kronor.»

*Fondavsätt-
ning.*

I förevarande proposition föreslås jämväl bemyndigande för Kungl. Maj:t att å statens vägnar med monopolbolaget träffa överenskommelse om ändring i det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med ovan intagna förslag. Detta förslag innebär, att i § 8 av kontraktet, enligt vilken paragraf monopolbolaget äger att endast i vissa angivna fall verkställa avsättning till fonder, den ändringen skulle vidtagas, att, sedan utdelning verkställts å preferensaktierna med 7 procent och å stamaktierna med 13 procent, avsättning finge äga rum till vinstregleringsfond samt, efter det vinstregleringsfonden uppginge till 5 miljoner kronor, jämväl till andra, ej särskilt angivna fonder.

Till stöd för sistberörda förslag har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört bland annat att, då det med hänsyn till omfattningen av bolagets verksamhet kunde erbjuda svårighet att verkställa affärsberäkningarna så, att bolaget för varje år erhöle just den vinst, som förutsattes i femte punkten av tilläggskontraktet, departementschefen — lika med monopolbolagets styrelse, som framkommit med förslaget i fråga — ansåge, att bolaget borde erhålla möjlighet till ytterligare fondbildning, samt i anslutning därtill framhållit, att han icke funnit betänkligheter kunna resas mot förslaget med hänsyn till de ovan återgivna, av riksdagen år 1924 godkända uttalandena angående skälig norm för aktieutdelningen.

*Önskemål
inom detalj-
handeln.*

Rörande frågan om tobakshandlarnas ställning till tobaksmonopolet, vilken fråga tidigare varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning, hade till det vid propositionen nr 192 fogade statsrådsprotokollet dåvarande departementschefen gjort vissa uttalanden, återgivna å sid. 9 och 10 i det förevarande proposition bilagda utdraget av statsrådsprotokollet. I berörda uttalanden förklarade sig 1924 års bevillningsutskott instämma samt tillade: Utskottet insåge å ena sidan till fullo vikten av att försäljningsorganisationen ordnades efter ekonomiska och affärsmässiga principer till nedbringande av försäljningskostnaden. Men å andra sidan hyste utskottet den uppfattningen, att, även inom den ungefärliga ramen för de dåvarande försäljningskostnaderna, hänsyn i något större utsträckning än dittills skulle kunna tagas till de olika handlaregruppernas behov genom lämplig differentiering av rabattsatserna. Därvid borde uppenbarligen i främsta rummet hänsyn tagas till sådana detaljhandlare som utövade tobaksvaruförsäljning såsom huvudsaklig förvärvskälla. I övrigt ville utskottet särskilt understryka vikten av förtroendefull samverkan mellan monopolbolaget och handeln utövare.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet i förevarande ämne har föredragande departementschefen redogjort för de överläggningar, som förts rörande tobakshandlarnas förhållande till monopolbolaget i anledning av bland annat ovan återgivna, av 1924 års bevillningsutskott gjorda och av riksdagen godkända uttalanden i ämnet. Enligt departementschefens anförande till nämnda protokoll hade monopolbolagets styrelse ansett differentiering av rabattsatsen för olika detaljhandlare oförenlig med drivande av bolagets rörelse enligt sunna affärsprinciper, i anledning varav förslag om andra åtgärder till specialtobakshandlarnas förmån varit under övervägande. Efter prövning av olika förslag hade monopolbolagets styrelse och Sveriges tobakshandlares riksförbund förhandlat på grundval av följande av bolagsstyrelsen i december 1925 framlagda förslag:

»1) Monopolbolaget åtager sig att bära kostnaderna för en avlösning av de särskilda hänsyn mot tobakshandlandena, varå 1914 och 1924 års riksdagar gjort häntydan, på de villkor och i enlighet med de grunder, som i punkterna 2)—9) här nedan angivas.

2) Ersättning utgår endast till tobakshandlande, som år 1918 varit i bolagets böcker upptagen såsom tobaksspecialist samt i denna egenskap under nämnda år erhållit 'avlösning' enligt bolagets styrelses beslut den 9 januari 1918.

Ersättning utgår dock icke:

a) till handlande, som från bolaget uppburit bidrag i anledning av affärens nedläggande;

b) till handlande, vars tobaksaffär efter 1918 års 'avlösning' eljest upphört eller överlåtits å annan person, dock att, ifall affären genom innehavarens fränfalle övergått till efterlevande make eller barn, överlåtelsen icke skall utgöra hinder mot ersättnings utgående.

3) Ersättning utgår med ett belopp, motsvarande 8 procent å den totalsumma, för vilken vederbörande handlande enligt bolagets räkenskaper under år 1924 inköpt tobaksvaror från bolaget, dock lägst med 1,200 kronor och högst med 3,000 kronor.

I sådana fall, där det är uppenbart, att vederbörande handlandes försäljning av bolagets varor är obetydlig i förhållande till handlandens försäljning av andra varor, böra ersättningsbeloppen likväl minskas.

4) Fråga om ersättning skall prövas av en kommission av 3 personer, tillsatta av Kungl. Maj:t (eller av kommerskollegium), därvid förutsättes, att en medlem tages från bolaget och en ur f. d. tobaksspecialisternas led.

5) Ansökan om ersättning skall vara avfattad enligt av bolaget fastställt formulär samt ingivas till bolaget inom 6 månader från det denna överenskommelse blivit på sätt i 9:de punkten sägs definitivt gällande.

6) Sveriges tobakshandlares riksförbund förklarar, att genom denna överenskommelse de särskilda hänsyn gentemot tobakshandlandena, varå 1914 och 1924 års riksdagar gjort häntydan, blivit fullständigt och slutligt avlösta.

Varje handlande, som av kommissionen tillerkänts ersättning, skall dessutom mot beloppets utfående skriftligen förklara, att han erhållit fullständig och slutlig ersättning för ifrågavarande, av riksdagen åsyftade hänsyn. Skulle en handlande hava underlåtit att inom den i punkt 5) stadgade tid inkomma med ansökan om ersättning, är han icke dess mindre förlustig all

rätt för framtiden till ifrågavarande hänsyn. Denna bestämmelse skall gälla vare sig handlanden tillhör Sveriges tobakshandlares riksförbund eller icke.

7) Bolaget förbinder sig att avsätta en fond av 600,000 kronor, som förräntas efter 5 procent och varav avkastningen må användas till understöd åt sådana f. d. tobaksspecialister, som på grund av ålderdom eller sjuklighet finnas vara i särskilt behov därav. För att handlande skall kunna komma i åtanke till sådant understöd, skall han uppfylla de förutsättningar, som i punkt 2) här ovan äro bestämda för erhållande av ersättning varom där sägs; dock att, ifall affär efter 'avlösningen' år 1918 övergått från en handlande till dennes barn, sådana icke kunna ifrågakomma till understöds erhållande. För att erhålla understöd erfordras ytterligare, att sökanden styrker, att han vid tiden för ansökan alltjämt bedriver handel med tobaksvaror i öppen butik.

Understöd sökes hos den i punkt 4) omförmälda kommission, vilken har att pröva, om villkoren för understöds erhållande äro för handen, samt att bestämma understödets belopp. Understöd må icke beviljas för mer än ett år i sänder och må icke per år överstiga 200 kronor. Kommissionen skall dock hava befogenhet att i särskilda fall, där så finnes lämpligt, åt person, som kan antagas vara i stadigt behov av understöd, inköpa en livränta eller på annat sätt genom ett engångsbelopp förmedla anordnandet av sådan persons framtida försörjning.

Fonden tillhör bolaget och skall, sedan anledning att utdela understöd enligt här givna principer icke vidare föreligger, tillika med odisponerade räntor återgå till bolagets fria disposition.

Instruktion för kommissionen med de närmare bestämmelser, som må finnas erforderliga, utfärdas av Kungl. Maj:t.

8) Bolaget förbinder sig att bära kostnaden för den i 4:de och 7:de punkterna omförmälda kommissionens verksamhet till de belopp som Kungl. Maj:t bestämmer.

9) Det förutsattes, att denna överenskommelse genom Kungl. Maj:ts försorg i en eller annan form förelägges riksdagen till godkännande, och att densamma jämväl antages av bolagets bolagsstämma.

Det förutsattes vidare, att, sedan denna överenskommelse blivit sålunda godkänd samt genomförd, bolaget för framtiden skall vara oförhindrat att i avseende å försäljning av dess produkter allenast tillämpa sådana affärs-mässiga grundsatser, som bolaget finner vara riktiga.»

Det nu återgivna avtalsförslaget innebär i huvudsak, att engångsgottgörelse skall utgå till de tobakshandlare, vilka år 1918 varit i monopolbolagets böcker upptagna såsom tobaksspecialister och i denna egenskap under nämnda år erhållit viss ersättning av bolaget. Den efter omsättningen utgående ersättningen enligt tredje punkten av avtalsförslaget har av monopolbolagets styrelse beräknats draga en kostnad av omkring 2 miljoner kronor.

Departementschefen har i sitt anförande till statsrådsprotokollet anført, att det icke vore otvivelaktigt, att ett avtal med ovannämnda innehåll kunde grundas på de av riksdagen gjorda uttalandena eller att monopolbolaget vunne det med avtalets genomförande avsedda syftet. Vid sådant förhållande fann departementschefen sig icke beredd att för det dåvarande tillstyrka någon åtgärd från statsmakternas sida i förevarande fråga. Det

syntes emellertid departementschefen lämpligt, att vad som sålunda förekommit bringades till riksdagens kännedom.

Till det vid förevarande proposition fogade statsrådsprotokollet har departementschefen slutligen redogjort för en till honom den 19 december 1925 ingiven framställning från svenska tobaksgrossisternas förening rörande importhandelns ställning till tobaksmonopolet. Denna framställning har departementschefen icke funnit skäl biträda.

*Önskemål
inom import-
handeln.*

Den i propositionen föreslagna höjningen av värdeskatten har utskottet funnit väl avvägd och ägnad att tillgodose ovanberörda, av bevillningsutskottet och riksdagen åren 1924 och 1925 uttalade önskemål.

*Utskottets
yttrande.*

Mot den nu föreslagna ändringen i det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av svenska statens tobaksmonopol har utskottet icke haft någon erinran att framställa. Emellertid har det icke undgått utskottets uppmärksamhet att, till följd av berörda ändring av kontraktet, vinstmedel, som icke äro erforderliga för rörelsens bedrivande, skulle komma att hopsparas hos bolaget. Det synes därför böra tagas under övervägande, huruvida icke vid utgången av avtalstiden en anordning kunde träffas, som tillförsäkrade staten omedelbar dispositionsrätt till de medel, som med de föreslagna bestämmelserna skulle komma att fonderas hos bolaget.

Vad vidare angår frågan om åtgärder för tillgodoseende av specialtobakshandlarnas önskemål, uttalade 1924 års bevillningsutskott den uppfattningen, att, inom den ungefärliga ramen för de dåvarande försäljningskostnaderna, hänsyn i något större utsträckning än dittills skulle kunna tagas till de olika handlaregruppernas behov genom lämplig differentiering av rabattsatserna. Mot en sådan åtgärds lämplighet ur merkantil synpunkt hava starka betänkligheter rests från monopolbolagets sida. Då det här ovan återgivna förslaget till ordnande av mellanhandandet mellan bolaget och vissa återförsäljare torde tillgodose alla de berättigade anspråk på gottgörelse, som kunna resas från deras sida, utan att därigenom åtgärder tillgripas, som ur synpunkten av rörelsens affärsmässiga drivande befinnas vara mindre tilltalande, anser utskottet det kunna försvaras, att en uppgörelse träffas i huvudsaklig överensstämmelse med berörda förslag. Därest en dylik överenskommelse kommer till stånd, anser utskottet, att bolaget helt fullgjort de särskilda förpliktelser mot tobakshandlandena, varå riksdagen år 1924 liksom år 1914 häntytt.

Slutligen har svenska tobaksgrossisternas förening i en till utskottet i anledning av förevarande proposition ingiven skrift uppgivit, att genom de år 1924 antagna skattesatserna importörernas ställning avsevärt försämrats. På grund därav har föreningen anhållit, att antingen en omläggning av beskattningen måtte äga rum eller ock åtgärder vidtagas för inlösen av importfirmorna. Utskottet har emellertid icke funnit skäl att

under förhandenvarande förhållanden vidtaga någon åtgärd i anledning av skriften.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 36,

1) antaga ovan införda förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; samt

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffa överenskommelse om ändring i det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med ovan intagna förslag till sådan överenskommelse.

Stockholm den 8 februari 1926.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Wohlin, Gustaf Nilsson i Kristianstad, Johan Nilsson i Kristianstad, Rune*, Boman, Pers*, Borell, Johan Bergman, Månsson i Furuvik*, Jönsson i Boa, Olsson i Ramsta, Johansson i Arkösund*, Lithander, Hedlund i Östersund*, Olsson i Golvvasta*, Bengtsson i Kullen*, Lövgren i Nyborg, Wahlmark och Åström.

---

* Icke närvarit vid justeringen.

Reservationer:

av herr *Bergman*, som ansett att tredje stycket å sid. 9 i utskottets betänkande bort hava följande lydelse:

»Den nu föreslagna ändringen i det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontraktet angående utövande av statens tobaksmonopol synes med hänsyn till sitt huvudsyfte att begränsa den privata vinstutdelningen vara välbetänkt. Emellertid — — — bolaget. Det synes därför böra tagas under övervägande, huruvida icke vid utgången av avtalstiden en anordning kunde träffas, som tillförsäkrade staten omedelbar dispositionsrätt till de medel som med de föreslagna bestämmelserna skulle komma att fonderas hos bolaget. Därjämte synes det önskvärt, att redan vid den ändring av § 8 femte stycket i kontraktet mellan staten och bolaget av den 12 februari 1915 som är avsedd att nu vidtagas, bestämmelse meddelas därom, att avsättning till 'andra fonder' icke må äga rum utan Kungl. Maj:ts prövning och medgivande i avseende på sådana fonders ändamål.»

av herr *Lithander*.